

Handläggare
Marie Lundgren
Telefon: 08-50819233

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2024-09-26

Stockholms stads program för stöd till anhöriga

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av förslag till Stockholms stads program för stöd till anhöriga.

Sammanfattning

På uppdrag av kommunfullmäktige har socialnämnden och äldrenämnden utarbetat ett förslag till nytt program för stöd till anhöriga. I förslaget beskrivs att stadsdelsnämnderna ska erbjuda ett basutbud av generella insatser i form av information, anhörigrupper och vägledande samtal.

Förvaltningen är positiv till förslaget och anser att det är tydligt och inkluderar fler aspekter, vilket kan bidra till vidareutveckling av anhörigstödet i linje med omställningen till god och nära vård. Förutom det föreslagna basutbudet ser förvaltningen även ett behov av stödjande samtal. Det är också viktigt med kompetensutveckling och annat stöd från socialförvaltningen och äldreförvaltningen till stadsdelsförvaltningarna. Anhörigkonsulenters och anhörigombuds roller behöver konkretiseras.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges beslut om budget 2024 fick socialnämnden i uppdrag att i samarbete med äldrenämnden utarbeta ett förslag till revidering av stadens program för stöd till anhöriga. Nuvarande program gäller för perioden 2021–2024. Det syftar till att öka kvaliteten i Stockholms stads socialtjänst så att anhöriga upplever att de har en bra livssituation och får likvärdiga insatser oavsett var i staden de bor.

De båda nämnderna har nu presenterat sitt förslag till reviderat program, som föreslås gälla från 2025. Synpunkter och underlag har

hämtats från anhöriga, intresseorganisationer, nationell anhörigstrategi, utvärdering av tidigare program, från chefer och medarbetare i Stockholms stad samt av Region Stockholm.

Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till ett antal instanser, bland annat alla stadsdelsnämnder, för yttrande senast den 1 oktober.

Remissen i sammanfattning

Programmets syfte och mål föreslås ändras, liksom dispositionen.

Målgrupper har förtydligats och föreslås vara:

- Anhöriga till personer som är äldre
- Anhöriga till personer med funktionsnedsättning eller fysisk sjukdom.
- Anhöriga till personer med psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning
- Anhöriga till personer med missbruk eller beroende
- Anhöriga till personer med koppling till våldsbejakande extremism
- Anhöriga till personer med kriminell livsstil
- Anhöriga till personer i kriminell miljö som drabbats av skjutningar och dödligt våld
- Barn (0-17 år) som anhöriga

Tillägg har gjorts om mänskliga rättigheter och nationell anhörigstrategi.

I förslaget beskrivs att stadsdelsnämnderna ska erbjuda ett basutbud av generella insatser bestående av:

- **Information** – om stadsdelsområdesspecifik information till anhöriga. Det kan handla om stöd som erbjuds, kontaktvägar och information om aktiviteter riktade till anhöriga.
- **Anhöriggrupper** – stadsdelsnämnderna ska erbjuda anhöriga möjligheter att träffa andra anhöriga i syfte att få aktiviteter för avkoppling och återhämtning samt erfarenhetsutbyte.
- **Vägledande samtal** – ett vägledande samtal innehåller information om vilka rättigheter den anhörige och närstående har.

I förslaget anges fem fokusområden med aktiviteter, som fastställer det som ska prioriteras i arbetet för stöd tillhöriga:

- Information om socialtjänstens stöd till anhöriga
- Kunskap och kompetens
- Stöd till anhöriga
- Samverkan
- Systematisk uppföljning

Programmet ska spridas inom stadens socialtjänst, och ansvaret för detta åligger socialnämnden och äldrenämnden. Tillsammans med stadsdelsnämnderna föreslås socialnämnden och äldrenämnden ansvara för att implementera, genomföra och följa upp de delar som rör verksamheterna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till förslaget. Programmet är tydligt och fler aspekter har lyfts in. Detta kan bidra till verksamheternas vidareutveckling av anhörigstödet. Det är i linje med omställningen till god och nära vård, ett omställningsarbete där Region och kommun samverkar och syftet är att patienter och anhöriga ska känna sig delaktiga i hälso- och sjukvård och att vården ska vara lättillgänglig och ges med kontinuitet

Under rubriken Målgrupper beskrivs vilka anhöriga som är målgrupp för programmet. För att öka tydligheten skulle det kunna betonas att personer som är äldre även kan ha exempelvis psykisk sjukdom, missbruk med mera.

Vägledande samtal är viktiga och tillgodoser många anhörigas behov. Vägledande samtal kan fås på flera ställen, såsom Äldre direkt, Kontaktcenter Funktionsnedsättning, hos biståndshandläggare och socialsekreterare. Förvaltningen ser behov av ytterligare en generell insats som komplement i basutbudet – stödjande samtal.

Den största skillnaden mellan ett vägledande och ett stödjande samtal är att det stödjande har mer utrymme för att se, lyssna och bekräfta den anhörige. Därmed får den anhörige möjlighet att reflektera över sin egen situation, hur den påverkas av andra människor, vilket handlingsutrymme den har och vad man kan behöva göra för sin egen skull.

Enligt funktionsbeskrivning för anhörigkonsulenter inom äldreomsorgen ingår stödjande samtal i konsulentens arbetsuppgifter. Syftet med programmet för stöd till anhöriga är att öka kvaliteten i stadens socialtjänst så att anhöriga upplever att de har en bra livssituation och får likvärdiga insatser oavsett var i staden de bor. Därför är det av vikt att alla målgrupper kan få stödjande samtal.

För att arbetet med stöd till anhöriga ska bli likvärdigt över staden är det viktigt att socialförvaltningen och äldreförvaltningen stöttar stadsdelsförvaltningarna, inte minst med kompetensutveckling, handledning och systematisk uppföljning av anhörigstödet. Det är även önskvärt med konkretisering av anhörigkonsulenters uppdrag samt anhörigombuds roll. Anhörigombuden är medarbetare på enheter som kommer i kontakt med anhöriga. Ombuden ska bevaka anhörigperspektivet så att alla medarbetare påminns och arbetet hålls levande.

Det är bra att programmet fokuserar på möjligheter inom digital teknik, som blir ett indirekt stöd till den anhörige och dessutom kan bidra till ett förbättrat anhörigstöd, exempelvis genom att erbjuda digitala träffar. Förvaltningen vill också belysa att digital teknik även kan användas för att minska avståndet mellan verksamhet och anhörig.

Det föreslagna programmet bedöms inte innebära några miljö- eller klimatkonsekvenser.

Anhöriga är både män och kvinnor, flickor och pojkar. Vid revideringen har jämställdhetsperspektivet beaktats. Studier visar att kvinnor oftare ger hjälp med hushållsarbete, personlig omvårdnad och medicinsk hjälp medan män mer ofta ger ekonomiskt och praktiskt stöd. Kvinnors hälsa och ekonomi påverkas mer än männens av det stöd som ges till en anhörig, visar forskning. Det är därför viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv med stöd till både närstående och anhöriga.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsens som svar på remissen.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör
Första stadsdelsförvaltning

Therese Grahn
Avdelningschef
Första stadsdelsförvaltning

Bilaga

Socialnämndens och äldrenämndens förslag till reviderat program för stöd till anhöriga

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2024-09-03
Therese Grahn, Avdelningschef	2024-09-03